

Edina rešitev, ki nam je mogoča, je v tem, da si zgradimo lastno gledališče, ki se ne bo zanimalo za broadwayske uspehe, temveč za to, da izreče poziv, za katerega se Broadway ne bo zmenil. Ni treba, da bi taka gledališča bila velika, marveč, da bi bila gledališča, ki bodo govorila resnico. V broadwayskem obeležju moramo „vrtati odznotraj“ tako dolgo, dokler moremo; prav tako pa moramo biti pripravljeni, da nas v bližnji bodočnosti „izvrtajo“. Potem, ko postane sedanja politična kontrola bolj odkrito fašistična, kar se bo zgodilo v nekaj bližnjih letih, bo mogoče v broadwayskem obeležju ostati samo tedaj, če se pravi smoter gledališča žrtvuje škodljivi sentimentalnosti.

Gledališče je vedno bilo razredno sredstvo, tako za časa Euripida, Plauta, kakor za Shakespearea, Ibsena in O'Neill. Dokler gledališče obravnava snovi, ki ne izzivajo moči vladajočega razreda, deluje lahko svobodno kakor mu je drago. Čim pa vzame v napadanju tega vladajočega razreda krepelce v roke, je konec njegove prostosti. O'Neill gre lahko neovirano v podzemski svet nezavednih, lahko razkriva krvoskrunska utemeljevanja največjih sodnikov in celó postane katoličan na tem potu, in nikdo ne bo zoper to niti najmanj godrnjal ali ugovarjal. Ako pa napade vladajoče sile na isti odkriti način, kakor sta to storila avtorja „Vrtljaka“, se bo celó komisar Geraghty zavedel dejstva, da je O'Neill več kot ime možne peščice tammanyskih policajev. In tedaj bo O'Neill spoznal, da ima oder celó v tridesetih letih tega stoletja svoje zapreke. Vendar je O'Neill zdaj varen pred takimi nevarnostmi. Igri „The Hairy Ape“ (Kosmata opica) in „Anna Christie“ ležita za njim, ne pred njim. Mlajši dramatski pisatelji, med katerimi sta Maltz in Sklar samo simbol, so tisti, ki se bodo morali drzniti in se lotiti takih predmetov in snovi ter izpremeniti ameriško gledališče v socialno silo, kakršna mora postati, da doseže nov in trajen pomen. *(Prevedel A. Ham.)*

TRIGLAV

ANTON DEBELJAK

I

Glej, tod deviško hladna bdi planika,
a niže mami bujna, strastna murka,
medtem ko dva peščena bela curka
v dol lijeta spod gorskega branika.

Tu sklen drobir — če kuščar ne mežika?
Tam čuden kamen, ko turbán za Turka,
Prešibko, da se v sapi huje vzburka,
se med balváni jezerce mrežika.

Mladenki dve nad njim se sklanjata,
o vitezu neznanem sanjata.
Pristopim: ptica starka „joj“ začivka.

O, za goliče le brez straha bodi.
Prihajam kot obziren brat Prirodi,
vsak stvor mi svet je, sveta vsaka bilka.

II

Otrok občudoval sem rad oblake,
njih naglični razkroj in njih pregibe,
obraz v njih, brodove, čudne ribe,
prikazni blazne, neizrazne spake.

In spet jih zrem po mnogem, mnogem letu,
a nekaj vidim zdaj v begotni sliki:
nikoli ne ponavljajo se liki,
le v nepovrat gredó ko vse na svetu.

Pa vprašam vas, ki niste družbi nič,
in vprašam vas, ki nosite ji zvonec:
Zali je dušo vam kedaj gorje

brezbrežno ko razburkano morje,
če vas ošvigne bridke misli bič:
Še malo, pa bo konec, konec, konec?

SREČA NA VASI

M I Š K O K R A N J E C

(Konec.)

Potrkala je rahlo in pri odprtih vratih s praga vprašala, ali je kaj za njo. Sprva je vedno vstal in ji uslužno ponudil pošto, hoteč pri tem ujeti njen pogled. Ona pa je povešala oči; le rahla rdečica jo je izdajala, da je vedela, kaj hoče.

Toda počasi jo je povabil ob taki priliki v pisarno: „Izvolite, prosim —.“